

Dobrovolnictví v Odborném léčebném ústavu ortoptickém v Kroměříži

Kateřina Zapletalová

Bakalářská práce
2009

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Kateřina ZAPLETALOVÁ**

Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Dobrovolnictví v Odborném léčebném ústavu
ortoptickém v Kroměříži**

Zásady pro vypracování:

Úvod

Teoretická část

**Počátky dobrovolnictví; Dobrovolnictví ve světě; Dobrovolnictví v ČR; Dobrovolnictví
v Kroměříži; Hestia; O.s. Spektrum; Odborný léčebný ústav ortoptický**

Praktická část

Dobrovolnické programy v praxi; Dobrovolníci v nemocnici; Další programy; Dotazník

Závěr

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

TOŠNER J. Dobrovolníci a metodiky práce s nimi v organizacích. 2. vyd. Praha: Portál, 2006, 149 str. ISBN 80-73671-7-8.

Dobrovolníci v zařízeních sociální a zdravotní péče: 11. konference Klubu UNESCO Kroměříž. Kroměříž: Klub Unesco. Praha: HESTIA-národní dobrovolnické centrum, 2002. 89 str.

FRIČ P. a kol. Dárcovství a dobrovolnictví České republiky. 1. vyd. Praha: Agnes, NROS. 115 str. ISBN 80-902633-7-2.

Kol. autorů. Dobrovolníci v neziskových organizacích. 1. vyd. Praha: Informační centrum neziskových organizací. 2001. 24 str.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Radana Nováková
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

17. února 2009

Termín odevzdání bakalářské práce:

15. května 2009

Ve Zlíně dne 17. února 2009

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

L.S.

Mgr. Soňa Vavrová, Ph.D.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby⁽¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí;
- na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3⁽²⁾;
- podle § 60⁽³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60⁽³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně

14.5.2009

(1) Zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 17b Zastupitelství studentů vysokých škol.

(2) Zákon o vysokých školách ve znění pozdějších právních předpisů, zejména § 35 odst. 3.

(3) Dle zákona o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách) má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona.

(3) Platí, že odvoděním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez omezení na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících a právu autorském a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 33 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezahrnuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, uděje-li souhlas se zveřejněním nebo nepřímým hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě díla vytvořením díkům nebo stávkou ze aplikačních školských nebo studijních povinností vyplývajících z jeho přímého zájmu ke školské nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školské dílo)

3) zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících a právu autorském a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školské dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají na obvyklých podmínkách právo na uzavření licenční smlouvy o užívání školského díla (§ 33 odst.

3). Odporů-li autor takového díla vůči své vůli bez náležitého důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybného projevu jeho vůle a nároku. Ústanovení § 33 odst. 3 zůstává neotřeteno.

(2) Nemá-li právní jistot, může autor školského díla své dílo užívat či poskytnout jinou licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školského díla z výdělku jiného dočasného v souvislosti s užíváním díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložil, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží k její výšce dočasného školního nebo školského či vzdělávacího zařízení a k její školského díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Cílem mé bakalářské práce je přiblížit program Dobrovolníci v nemocnici, který realizuje o. s. SPEKTRUM v ortoptickém oddělení nemocnice Kroměříž. V teoretické části jsou zmíněny základní pojmy týkající se dobrovolnictví a dobrovolnictví v nemocnicích. Dále se blíže zaměřuji na ortoptické zařízení, kde program Dobrovolníci v nemocnicích probíhá. Výstupem práce je zhodnocení mé praxe na oddělení a formou rozhovoru zjištěn přínos dobrovolníků pro ortoptické oddělení.

Klíčová slova: Dobrovolník, dobrovolnictví, pomoc, nemocnice, ortoptika-pleoptika, škola, rozhovor.

ABSTRACT

The purpose of this work is to approximate program volunteers in hospitals. This program is implemented by o. p. SPEKTRUM in the Special medical optical institution in Kroměříž. There are mentioned basic concepts like a volunteers or volunteers in hospitals in the theoretical part. I focus on Special medical optical institution, where is the program Volunteers in hospitals realizing. Output of this work is my practice evaluation in the ward. I have used the method of interview to take an acquisition of volunteers for Optical institution.

Keywords: Volunteer, Volunteering, Hospital, Help, School, Ophthalmological handicap, Interview.

„Nikdo není zbytečný na světě, kdo ulehčuje břemeno někomu jinému.“

Charles Dickens

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat Mgr. Radaně Novákové, Ph.D. za hodnotné rady a odborné vedení mé práce. Dále bych chtěla poděkovat Mgr. Jaroslavě Brunové za ochotu a vstřícnost při shromažďování informací a Bc. Simoně Viktorínové za cenné připomínky a nápady při zpracování práce.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 ZÁKLADNÍ POJMOSLOVÍ	12
1.1 DOBROVOLNICTVÍ.....	12
1.2 DOBROVOLNÍK.....	14
2 DOBROVOLNICTVÍ V NEMOCNICÍCH	16
2.1 HISTORIE.....	16
2.2 PRAVIDLA DOBROVOLNICTVÍ V NEMOCNICÍCH.....	18
2.3 TYPY DOBROVOLNICTVÍ V NEMOCNICÍCH.....	19
2.4 PŘEDPOKLADY DOBRÉHO FUNGOVÁNÍ DOBROVOLNICTVÍ V NEMOCNICÍCH.....	19
3 ORTOPTICKÉ ODDĚLENÍ	21
3.1 HISTORIE.....	21
3.2 POPIS ZAŘÍZENÍ.....	21
3.3 CÍLOVÁ SKUPINA OSOB.....	23
3.4 ORGANIZAČNÍ STRUKTURA.....	23
4 DOBROVOLNICKÝ PROGRAM V ORTOPTICKÉM ODDĚLENÍ	25
4.1 ZÍSKÁVÁNÍ DOBROVOLNÍKŮ.....	25
4.2 VSTUPNÍ POHOVOR.....	26
4.3 ZAHÁJENÍ DOBROVOLNICKÉ ČINNOSTI.....	28
4.4 NÁPLŇ DOBROVOLNICKÉ PRÁCE.....	28
II PRAKTICKÁ ČÁST	31
5 DOBROVOLNICTVÍ V MATEŘSKÉ ŠKOLE PŘI ZDRAVOTNICKÉM ZAŘÍZENÍ, KROMĚŘÍŽ	32
5.1 o.s. SPEKTRUM preventivních programů.....	32
5.2 MÁ PRAXE NA MÍSTĚ ŠETŘENÍ.....	33
6 VYHODNOCENÍ ROZHOVORU	38
6.1 GRAFICKÉ ZNÁZORNĚNÍ.....	41
ZÁVĚR	42
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	43
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	44
SEZNAM OBRÁZKŮ	45
SEZNAM PŘÍLOH	47

ÚVOD

Téma své bakalářské práce jsem si zvolila nejen proto, že jsem jako dobrovolnice pracovala, ale také proto, že je mi toto téma blízké. K dobrovolnictví jsem se dostala paradoxně díky tomu, že jsem byla nezaměstnaná a tato alternativa mi přišla zajímavá a hlavně to byl jeden z způsobů, jak dosáhnout praxe. Stále se přesvědčuji, že existuje spousta lidí, kteří by chtěli pomoci, ale neví jak. A přitom jen tím, že někoho chytíme za ruku, můžeme hodně pomoci. Proto bych chtěla v této práci poukázat na morální klady dobrovolnictví, na to, že i když není tato činnost finančně ohodnocena, může dát mnohem více. Pamatuji si, jak jsem poprvé přišla na ortoptické oddělení v Kroměříži a viděla jsem ty dychtivé oči dětí, které právě nastoupily na svůj první turnus. Byla jsem trochu nervózní, přece jen to byla má první zkušenost s dobrovolnictvím, ale nervozita velmi brzy pominula. Ze své zkušenosti mohu potvrdit, že pocit, když někomu přinášíte radost, je k nezaplacení.

Dobrovolník může samozřejmě působit v různých zařízeních a pomoc realizovat různými formami. Vybrala jsem si dobrovolnictví v nemocnici, protože k němu mám nejbližší a tento program je realizován přímo v mém městě. V praktické části jsem se zaměřila na přínos dobrovolníků pro profesionální personál na oddělení. Zda vůbec pomoc dobrovolníků vítají a jaké s nimi mají zkušenosti. Práce sester, které pracují na ortoptickém oddělení je jakákoli, jen ne lehká. Mimo své pracovní povinnosti zvládají ještě zabavit a „zvládnout“ dvacet dětí. A přesto v jejich tvářích pořád nacházíte radost a úsměv. Práce dobrovolníků je pro ně, podle mého názoru, neocenitelná.

Když jsem v rámci studia materiálů pročetla nejrůznější reportáže, zkušenosti dobrovolníků s těžce nemocnými pacienty, jejich postřehy a myšlenky, nejednou mi bylo doslova úzko. Jen člověk, který má srdce na správném místě, může umírající stařenku chytit za ruku a držet ji, dokud neusne. Velmi si vážím nezištné pomoci všech, kteří ji dokážou poskytnout. A proto jsem velmi ráda, že jsem se k nim mohla připojit také a touto prací vlastně poděkovat všem, kteří se jakýmkoli způsobem zasloužili o realizaci programu Dobrovolníci v nemocnicích a nejen toho.

Další z cenných věcí, které dobrovolník získává, jsou nové zkušenosti, noví přátelé, nové podněty. Každý člověk nás může něčím obohatit. Čím více názorů, příběhů, zkušeností získáme, tím, troufám si říci, se stáváme lepšími. Protože tolerance ve společnosti, schopnost pomáhat a odpouštět jsou ctnosti, které, jak doufám, přetrvávají do dneška.

Podat dobrovolně pomocnou ruku člověku v nouzi není lehké. Je však nejen možné, ale i nutné učinit to svobodně, lidsky. Člověk je disponován k tomu, aby nebyl lhostejný ke svému okolí, ke společnosti. Každý z nás někdy pocítí potřebu pomáhat druhým. Někomu se to stane prací, posláním, někdo třeba „jen“ převede babičku přes přechod. Každý pomáháme způsobem, který je nám vlastní a žádná pomoc není zbytečná. Většinou při pomoci druhým odkládáme své potřeby do ústraní. I to je posláním dobrovolnictví – pomoc druhému, která vyžaduje odevzdání sebe sama ve smyslu lidské blízkosti a citové opory. Postavení dobrovolníků se liší tak jako potřeby veřejnosti. Dobrovolníci pečují o malé děti, krmí bezdomovce, vyučují jakýkoli školní předmět, dodávají jídlo starým lidem, kteří nemohou opustit domov kvůli nemocem, čtou dětem ve třídách, pracují ve veřejných zahradách, pomáhají stavět slušná obydlí, poskytují péči o dítě, zastupují děti při soudních přelíčeních, působí jako instruktoři pro děti nebo vrstevníky, zachraňují zraněná zvířata, fungují jako uvaděči ve veřejných divadlech, seznam může stále pokračovat. Role dobrovolníka v organizaci je jen omezená dle představ vedení, které rozvíjí jejich postavení.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ZÁKLADY POJMOSLOVÍ

1.1 Dobrovolnictví

Mluvíme-li o dobrovolnictví jako takovém, nejčastěji s ním spojujeme pojem dobročinnost. Dobročinnost, někdy označovanu pojmem filantropie, definuje slovník cizích slov jako lidumilnost nebo pomoc sociálně slabým¹. Můžeme ji považovat za jednu z občanských ctností, která má v naší západní kultuře své kořeny v křesťanství a ještě hlouběji v židovské morálce. Dobročinnost lze dále dělit na dárcovství a dobrovolnictví. Dárcovství se nejčastěji užívá tehdy, pokud se jedná o peněžité nebo nepeněžité dary určené přímo potřebným občanům nebo na veřejně prospěšné účely prostřednictvím sbírek, nadací a nadačních fondů.

Definice dobrovolnictví je poměrně problematická. Pro dobrovolnou činnost, která je zaměřena z velké části na rodinu, příbuzné nebo sousedy, můžeme použít termín občanská výpomoc. Dobrovolná činnost probíhající obvykle v rámci komunity vytvořené v obci, okolo fary, sportovního klubu apod. je označována jako dobrovolnictví vzájemně prospěšné. Určit hranici mezi těmito je nelehké, obě se vyznačují jistou spontánností a finančními dary.

Veřejně prospěšné dobrovolnictví označujeme takové, na němž staví neziskové organizace a které organizují dobrovolnická centra. Místem uplatnění pro veřejně prospěšné dobrovolnictví jsou většinou nestátní neziskové organizace. „*Dobrovolnictví je často profesionálně organizováno, aniž by ztratilo svoji spontaneitu. Je pravidelným a spolehlivým zdrojem pomoci pro organizaci, která s dobrovolníky spolupracuje, a zároveň zdrojem nových zkušeností, zážitků i příležitostí pro osobní růst dobrovolníků.*“²

Dobrovolnictví můžeme tedy definovat jako svobodně zvolenou činnost, pomoc ve prospěch druhých, za kterou nenárokujeme žádnou odměnu. Není to oběť, ale přirozený projev občanské zralosti. Přináší konkrétní pomoc tomu, kdo ji potřebuje, ale zároveň přináší dobrovolníkovi pocit smysluplnosti, nové zkušenosti a dovednosti, obohacení v mezilidských vztazích.

¹ ABZ.cz: *slovník cizích slov* [online]. [cit. 2009-5-1]. Dostupný z WWW: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/hledat?typ_hledani=prefix&cizi_slovo=filantropie>.

² TOŠNER J. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*. vyd. 2. Praha: Portál, 2006. s. 37

Dobrovolnictví se v českých zemích začalo rozvíjet hlavně v 19. století, kdy vznikala řada vlasteneckých spolků na podporu umění, kultury, vědy a vzdělání jako například spolek Mánes, Sokol a jiné. Po vzniku samostatného Československa zahrnovala dobrovolná činnost celou škálu organizačních forem (soukromé, obecní, náboženské a jiné). Vývoj byl přerušen nejprve německou okupací a později vznikem socialistického státu. Činnost všech forem nezávislých organizací byla cílevědomě a systematicky potlačována a podřízena politickému vedení státu a komunistické strany. Všechny organizace musely být sdruženy v tzv. Národní frontě. Majetek nadací a spolků byl konfiskován a spousta demokraticky smýšlejících lidí byla pronásledována a vězněna. Mezníkem se pro dobrovolnictví stal rok 1990, kdy tehdejší Federální shromáždění přijalo zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů. Hlavním propagátorem myšlenky občanské společnosti založené na spolupráci a vzájemné solidaritě se stal prezident Václav Havel. Občané začali opět projevovat zájem o tradiční humanistické hodnoty jako je pomoc ostatním. Lidé začali hledat kromě svého profesního uplatnění další způsoby seberealizace. Po roce 1989 byly obnoveny spolky a sdružení potlačená minulým režimem. Patří k nim např. YMCA (Křesťanské sdružení mladých lidí- Young Men's Christian Association), Sokol a Skaut- Junák. Vedle těchto vznikaly další neziskové organizace, které stavěly svoji činnost na lidském nadšení a pomoci dobrovolníků. Patří sem mimo mnoha kulturních, sportovních, dětských a jiných také organizace s charitativním a sociálním a zdravotním zaměřením.³

„Úspěšná činnost neziskové nevládní organizace je založena na entuziasmu profesionálů a profesionalitě práce s dobrovolníky. Dobře organizované veřejně prospěšné dobrovolnictví se může stát nedílnou součástí organizace, kdy profesionálové i dobrovolníci tvoří jeden sehraný tým.“⁴

³ TOŠNER J. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*. vyd. 2. Praha: Portál, 2006. s. 30.

⁴ TOŠNER J. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*. vyd. 2. Praha: Portál, 2006. s. 31.

1.2 Dobrovolník

„Jako dobrovolníka můžeme označit každého, kdo ze své dobré vůle, ve svém volném čase a bez nároku na finanční odměnu, vykonává činnost ve prospěch jiných lidí nebo organizací.“⁵ Místo finanční odměny získává nedocenitelný dobrý pocit z pomoci ostatním, zkušenosti a nezdárka i přátelství. Dobrovolníkem se může stát v podstatě kdokoli, protože každý z nás umí něco, co může poskytnout druhým. Stejně jako se lidé stávají dobrovolníky z nejrůznějších důvodů, tak i přínos z dobrovolnictví spočívá pro každého člověka v něčem jiném. Často jsou to zkušenosti v oblastech jinak nedostupných, později využitelné ve studiu nebo v zaměstnání. Například nezaměstnaným pomáhá dobrovolnictví získat zkušenosti, které v budoucnu využijí při práci. Dobrovolnictví také znamená nově získané přátele, kteří zaručují nové zážitky, nová řešení problémů, nový pohled na svět a také novou zábavu. Zdravotně postižení se díky dobrovolným aktivitám zapojují do společnosti, která je potom lépe chápe jako její samozřejmou součást. Lidé v důchodovém věku mohou pomoci zejména v oblasti služeb seniorům, ale také při předávání zkušeností mladším - například svým ošetrovatelům z řad dobrovolníků. Tak mohou pomoci řešit i generační problémy ve společnosti.

V neposlední řadě je pro dobrovolníky velkým přínosem získaná či posílená sebedůvěra a pocit užitečnosti. Lidem z tzv. sociálně slabých skupin může dobrovolnictví nabídnout způsob, jak se zařadit do společenského dění.

Motivy lidí, kteří se rozhodli věnovat dobrovolné činnosti, jsou různé. „Z výzkumu P. Friče (2001) vyplývá, že pro 95% českých dobrovolníků je motivem pocit smysluplné práce, 77% dobrovolníků uvádí, že jim jejich činnost posiluje sebedůvěru a 71% z nich v dobrovolnictví nalézá vyplnění volného času.“⁶ Při srovnání dobrovolníků z USA a Evropské unie se objevuje jediný rys, kterým se liší a to ten, že pro zahraniční dobrovolníky je dobrovolnictví více přirozené a v jejich zemích je společensky ceněno.

⁵ NOVOTNÝ M., Stará I. a kol. *Dobrovolníci v nemocnicích. Metodický manuál pro zdravotnická a sociální zařízení*. Praha: Hestia, 2002 s. 2.

⁶ NOVOTNÝ M., Stará I. a kol. *Dobrovolníci v nemocnicích. Metodický manuál pro zdravotnická a sociální zařízení*. Praha: Hestia, 2002 s. 2.

Jako příklad motivace bych zde ráda uvedla svůj příběh.

„Na ortoptické oddělení jsem se poprvé dostala v roce 2006. Bylo to v zimě, někdy okolo Vánoc. Děti na oddělení tehdy zůstávaly i přes víkendy, takže období blížících se Vánoc v nich vyvolávalo smutek. Pokud byly zaměstnány ráno ve škole nebo odpoledními hrami, žádný problém se neobjevil. Ten vyvstal, až když je sestřičky uložily do postýlek ke spánku. Během předčítání pohádek ještě prožívaly příběhy princezen a zlých draků, ale jakmile se zhaslo světlo, začal se v jejich myslích promítat jiný příběh. Příběh o mamince, tatínkovi, sourozencích, kteří někde daleko spokojeně spí ve vlastních postelích a dětem se do očí začaly drát slzy. Některé z nich odloučení od rodiny nesly těžce.

Děti mě ze začátku braly jako paní učitelku. Byla jsem nazývána různými jmény, od sestřičky, přes tetu až k paní doktorce. Později, když opadl počáteční ostych, jsem pro ně byla již Katka. Ta co si s nimi přijde hrát, popovídat, pohladit. Na oddělení byla jedna holčička. Jmenovala se Klárka a bylo jí 5 let. Když jsem ji poprvé viděla, myslela jsem, že jí nejsou ani 4, tak byla drobná. Byl to její první turnus a byla hodně plačtivá. Byla málo komunikativní a s dětmi si nechtěla hrát. Spíše si sama sedla v koutku s panenkou a kreslila si. Když jsme si jednou četli pohádku, přišla ke mně a sedla si mi na klín, pozorně poslouchala a pak mi s příběhem sama začala pomáhat. Děti ji poslouchaly a postupně se přidávaly. Potom, kdykoli jsem přišla na oddělení, připravily mi další pohádku, kterou jsme si společně vykládali. Klárka se postupně otrkávala, až plynule mezi děti zapadla. Když si ji na konci turnusu odváděla maminka, děkovala mi, že jsem její dceři zpříjemnila pobyt. Za několik dnů mi od nich přišla pohlednice.“

Podobných příběhů můžeme najít tisíce. Někdy se mohou vytvořit přátelství na celý život, někdy Vám zůstane vybledlá pohlednice v knížce. Mým motivem byla zpočátku možnost vykonání praxe. Čím více jsem však na oddělení docházela, dostaly mé návštěvy jiný rozměr. Naplňovaly mne a už jsem je nevnímala jako povinnost.

2 DOBROVOLNICTVÍ V NEMOCNICÍCH

2.1 Historie

První zmínka o programu dobrovolnictví v nemocnicích je z roku 1998, kdy se do programu organizovaného Open Society Institut New York (dále jen OSI) přihlásila Baťova nemocnice Zlín a nemocnice sv. Karla Boromejského v Praze.

Po neúspěšném pokusu zlínských lékařů získat vedení nemocnice pro realizaci programu, byla doporučena ke spolupráci Fakultní nemocnice v Plzni. Ve stejné době po dohodě s OSI a nadací Open Society Fund Praha (dále jen OSF) převzala tento pilotní program HESTIA-Národní dobrovolnické centrum (dále jen Hestia- NDC) s názvem Dobrovolníci v nemocnicích.⁷

Mezi prvními, se kterými Hestia- NDC v r. 1999 navázala kontakt, byla klinika dětské onkologie ve Fakultní nemocnici Motol a Odborný léčebný ústav ortoptický v Kroměříži. Postupně se do programu zapojovaly další nemocnice a zdravotnická zařízení, v současné době Hestia- NDC realizuje program ve spolupráci s o.p.s. KID ve FN Motol Praha, dále na ortoptickém oddělení nemocnice v Kroměříži. Dobrovolníci také docházejí do Domu léčby bolesti s hospicem v Rajhradě u Brna a do nemocnice v Českých Budějovicích. Od ledna 2004 funguje pod Útvarem hlavní sestry FN Motol samostatné Dobrovolnické centrum FN Motol a celý program je tímto stabilně organizačně zakotven ve struktuře nemocnice.⁸

Posláním programu „Dobrovolníci v nemocnici“ je přispět ke zlepšení psychosociálních podmínek pacientů na lůžkových odděleních. Program si klade za cíl vytvořit podmínky a vyzkoušet systém dobrovolné činnosti v podmínkách zdravotnického zařízení. Pro každého je velmi náročnou životní situací, když se dostane do nemocničního prostředí. Proto vznikl tento program, který má napomoci dětem, dospělým i starým lidem překonat dobu, kterou stráví v nemocnici. Má jim poskytnout podporu a pomoc.

⁷ NOVOTNÝ M., STARÁ I. a kol. *Dobrovolníci v nemocnicích. Metodický manuál pro zdravotnická a sociální zařízení*. Praha: Hestia, 2002 s. 1.

⁸ NOVOTNÝ M., STARÁ I. a kol. *Dobrovolníci v nemocnicích. Metodický manuál pro zdravotnická a sociální zařízení*. Praha: Hestia, 2002 s. 1.

Současná podoba nemocnic a celkového léčebného procesu je výrazně ovlivněna velkým podílem moderních vyšetřovacích a léčebných technologií. Tento nový trend může být na jednu stranu neocenitelným pomocníkem, hlavně v diagnostické rychlosti a možnosti cílené léčby, na druhou stranu se může stát prvkem odlidštění medicíny a postavit tak nepříjemnou bariéru mezi lékaře, sestru a nemocného člověka. Zvládat trvale a současně nároky na technické znalosti a dovednosti a zároveň se pacientovi věnovat i na lidské rovině není jednoduché. Docházení dobrovolníka k pacientům v nemocnici může změnit depresivního a odevzdaného pacienta v optimistického, spolupracujícího a do života směřujícího partnera je obrovskou hybnou silou celého léčebného procesu.

Dobrovolník v nemocnici je v českém zdravotnictví ještě stále novým pojmem na rozdíl od zahraničí, kde pomáhat zadarmo v nemocnicích je prestižní záležitostí. Přítomnost dobrovolníka v nemocnici může pomoci změnit nemocniční stereotyp, navázat sociální a hlavně lidský kontakt, vyplnit volný čas. Cílem psychosociální péče je podpořit člověka a jeho rodinu v náročné nebo mezní životní situaci, pomoci zvládnout akutní krizovou situaci, pomoci ve fázi přijetí změn zdravotního stavu, způsobu nebo případného konce života a nabídnout pomoc při hledání východisek a nalezení nového životního stylu.

Dobrovolník se může dobře uplatnit ve většině těchto oblastí. Dobrovolník v nemocnici není konkurentem personálu, ale může být jeho velmi dobrým pomocníkem v naplňování lidských potřeb pacienta. Minimálně může být pro pacienta spojnicí s „normálním“ světem, často se může stát i nositelem změny v jeho přístupu ke zdraví a životu.

Léčba nemoci by měla být komplexním procesem, na kterém tvořivým způsobem spolupracují všechny zúčastněné strany.

To, co je podstatným prvkem v uzdravovacím procesu, je tvořivost a tvorba obecně. Tvorba a tvořivost jsou nejpřirozenější aktivity, ovlivňující utváření všech lidských bytostí. Přináší radost, která léčí tělo, duši i ducha. Tvorba je základním projevem života, tím, co mění nemoc ve zdraví a práci a rutinu v poslání. Možnost jakéhokoli vlastního tvůrčího projevu v době nemoci a léčby v nemocnici znamená pro pacienta mnoho. Motivuje a zvyšuje zájem o vlastní uzdravení, aktivizuje ke spolupráci a zapojení vlastních sil při léčbě, zlepšuje celkové emocionální ladění a komunikační schopnosti.

I v případě nevyléčitelného onemocnění nebo závěrečné fázi života může dobrovolník tvůrčím způsobem pomoci pacientovi v bilancování a naplnění zbývající části života. Nalezení a porozumění tomu, že život měl smysl, je velkým tvůrčím završením života.

2.2 Pravidla dobrovolnictví v nemocnicích

*Dobrovolnictví v nemocnicích klade stejně jako v dalších zařízeních s poměrně přesnými pravidly a jasnou strukturou, jako jsou domovy seniorů, sociální ústavy a jiné, celkem vysoké nároky na organizaci systému a následnou koordinaci činnosti dobrovolníků.*⁹ Musí mít tedy jasná pravidla a zapadat do systému péče o pacienty a klienty. V současné době nemá ČR legislativu, která by řešila problematiku dobrovolnictví. K dobrovolnictví se vztahuje zejména zákon č. 198/2002 Sb. o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů ze dne 24. dubna 2002,¹⁰ který upravuje podmínky pro státem podporované dobrovolnictví, a nikoliv podmínky dobrovolné činnosti obecně. Zákon vymezuje dobrovolnictví, jeho charakteristiky a podmínky pro jeho výkon.

Mezi dobrovolníkem a organizací se doporučuje písemná smlouva dle občanského zákoníku. „*Nejčastěji se užívá takzvaná smlouva příkazní dle § 724 a následujícího občanského zákoníku. Dobrovolníka pro účely smlouvy podle tohoto vzoru můžeme definovat jako osobu, která vykonává činnost na základě příkazů a ve prospěch druhé osoby či organizace bez nároku na odměnu. Druhým typem je takzvaná nepojmenovaná smlouva dle § 51 občanského zákoníku.*“¹¹ Jako další součást smlouvy dobrovolník podepisuje Kodex dobrovolníka (viz příloha P I), který je souhrnem jeho práv a povinností a Mlčenlivost (viz příloha P II), která se týká hlavně toho, co se dobrovolník o pacientovi dozví.

Může se stát, že dobrovolník během své dobrovolné činnosti spáchá nemocnici škodu. V programu „Dobrovolníci v nemocnici“ jsou dobrovolníci pojištěni proti škodě, kterou způsobí třetí straně. Všichni dobrovolníci jsou pojištěni u Hasičské pojišťovny prostřednictvím NDC Hestia Praha. Doposud však nebyla zaznamenána žádná pojistná událost.

⁹ NOVOTNÝ M., Stará I. a kol. *Dobrovolníci v nemocnicích. Metodický manuál pro zdravotnická a sociální zařízení*. Praha: Hestia, 2002 s. 4.

¹⁰ *Neziskovky.cz: Zákon č. 198/2002, o dobrovolnické službě* [online]. [cit. 2009-28-4]. Dostupný z WWW: <<http://www.neziskovky.cz/cz/fakta/legislativa/zakony-pro-nno/zakon/92.html>>.

2.3 Typy dobrovolnictví v nemocnicích

Česká republika vychází v organizování dobrovolníků v nemocnicích z amerického modelu typu:

a) INTERNÍ MODEL

b) SMÍŠENÝ MODEL (EXTERNĚ- INTERNÍ)¹²

ad a) Interní model- dobrovolnický program realizuje nemocnice sama,

ad b) Smíšený model- partnerem nemocnice je nestátní nezisková organizace (dále jen NNO), která má zkušenosti s dobrovolnictvím. Může jím být regionální dobrovolnické centrum nebo organizace, která nějaký jiný dobrovolnický program realizuje. Tímto NNO realizuje program pro nemocnici na základě smluvního vztahu. Výhodou se ukazují větší možnosti financování projektu. Důležité však je, aby si nemocnice a NNO rozdělily kompetence kvůli dobré spolupráci.

2.4 Předpoklady dobrého fungování dobrovolníků v nemocnicích

„ Dobrovolná činnost je proces, na kterém se podílejí všechny zúčastněné strany, a není výlučně otázkou schopnosti koordinátora, ale celé organizace, jak přijme dobrovolnictví za své.“¹³

Základním předpokladem fungování dobrovolnického programu v praxi je spolupráce mezi NNO a nemocnicí. Neméně důležitou roli na realizaci programu má garant programu, koordinátor dobrovolníků a kontaktní osoby. Koordinaci může zajišťovat jak zaměstnanec zařízení, tak i dobrovolník. Koordinátor je klíčovou postavou každého dobrovolnického programu, protože je v nejbližším kontaktu s dobrovolníky. Jeho nadřízeným je garant programu. Ten odpovídá za vytvoření funkčního modelu dobrovolnického programu a jeho následnou realizaci. Důležité u něj jsou řídicí a organizační schopnosti. *„Garantem může být*

¹¹ NOVOTNÝ M., Stará I. a kol. *Dobrovolníci v nemocnicích. Metodický manuál pro zdravotnická a sociální zařízení.* Praha: Hestia, 2002. s. 4.

¹² NOVOTNÝ M., Stará I. a kol. *Dobrovolníci v nemocnicích. Metodický manuál pro zdravotnická a sociální zařízení.* Praha: Hestia, 2002. s. 5.

¹³ TOŠNER J. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích.* vyd. 2. Praha: Portál, 2006. s. 77.

hlavní sestra nemocnice, vedoucí psychosociálního oddělení nebo sociální pracovník“.¹⁴ Osobou, která přichází do kontaktu s dobrovolníky nejčastěji je kontaktní osoba, která je zaměstnancem oddělení, které s dobrovolníky spolupracuje. Většinou se jí stává staniční sestra. Kontaktní osoba se podílí na výběru dobrovolnických činností, které vyhovují jejímu oddělení a má přehled o fungování dobrovolníků přímo na oddělení.

Vždy však platí, že program musí být podporován nemocničním personálem na všech úrovních, ať už je to vedení, lékaři nebo sestry. Dobrovolník by neměl nahrazovat práci profesionálů a neměl by dělat ani takové činnosti, do kterých se nikomu nechce. Dobrovolník je partnerem měl by přispívat k lepší komunikaci s pacienty, k jejich lepší pohodě během hospitalizace v nemocničním oddělení.

Důležitá úloha v dobrém fungování dobrovolníků v nemocnici je účast supervizora. Cílem supervizora je podpora a vedení dobrovolníků, především v počátcích jeho činnosti. Dobrovolník se supervizorem může řešit vzniklé problémy a komplikace na oddělení. Sleduje, zda činnost dobrovolníků probíhá v souladu s pravidly programu. Pokud dobrovolník nemá možnost supervize, může být ohrožen syndromem vyhoření (burn-out syndrom). Supervize se tak stává jedním z nástrojů, jak tomuto syndromu předejít. Supervize se doporučuje v délce jedna až dvě hodiny a to s frekvencí jedenkrát za dva měsíce.

V dobrovolnické práci je třeba jednat vždy s respektem a důstojností - tak, jak bychom chtěli, aby se lidé chovali k nám, kdybychom byli ve stejné situaci. Do soukromí druhých, do jejich často omezeného životního prostoru, vstupujeme citlivě, nenásilně, respektujeme odmítnutí a tabu. Ve vztazích k druhému bychom se měli snažit splnit i drobná přání, pokud jsou v našich silách. Neslibujeme věci, o kterých předem víme, že jsou obtížně splnitelné, nedáváme marnou naději. I když je to práce dobrovolná, snažíme se být přesní a přijít v dohodnutý čas. Projevujeme tím úctu k druhému.

¹⁴ NOVOTNÝ M., STARÁ I. a kol. *Dobrovolníci v nemocnicích. Metodický manuál pro zdravotnická a sociální zařízení*. Praha: Hestia, 2002. s. 7.

3 ORTOPTICKÉ ZAŘÍZENÍ

3.1 Historie

Začátek činnosti tzv. oční školy se spojuje s datem 1. března 1950, kdy s myšlenkou užitečného spojení práce lékaře a pedagoga v rámci ústavní léčby šilhavých a tupozrakých dětí přišel tehdejší primář ortoptického oddělení kroměřížské nemocnice MUDr. Vít Dostál a tím dal vzniknout Oční škole ortoptického oddělení. Ústav vznikl jako státní zařízení a jednalo se o třídu dětí základní školy, které byly ubytovány v pavilonu č. 15 psychiatrické léčebny. Na cvičení děti docházely na ortoptické oddělení v blízké nemocnici. Děti byly zvány na čtyřtýdenní léčebné pobyty a ve třídě jich bylo 12 až 15 žáků od 1. do 5. ročníku.

V roce 1951 se celé oddělení přestěhovalo do budovy bývalého kláštera na Koperníkově ulici č. 1. V následujících letech prošlo oddělení několika reorganizacemi a modernizací vybavení. V roce 1962 otevřelo ortoptické oddělení jednu třídu mateřské školy, kam jsou zvány děti ve věku čtyř až šesti let a tento model převládl do dnešní doby.

Za vedení vedoucí lékařky MUDr. Zdenky Šulové došlo na oddělení k mnohým změnám. V roce 1991 byla budova bývalého kláštera v rámci restituce vrácena řádovým sestrám. Oddělení se přestěhovalo do opraveného areálu bývalých jeslí v Kroměříži, na Gorkého 2565, kde nacházelo do nedávné doby. Oddělení má 20 lůžek a je zřízena také ambulance. V roce 1997 díky zavedení nového bodového systému ve zdravotnictví došlo k odtržení očního oddělení a vznikl samostatný primariát. První jmenovanou primářkou Odborného léčebného ústavu ortoptického Nemocnice v Kroměříži se stala MUDr. Zdenka Šulová.

3.2 Popis zařízení

V současné době se Ortoptické oddělení Kroměřížské nemocnice a.s. nachází v areálu nemocnice. Dělí se na ubytovací lůžkovou část a na prostory pro denní pobyt. Součástí oddělení je i zahrada s pískovištěm a prolézačkami pro děti. Oddělení je vybaveno moderními

přístroji k vyšetření očních vad a přístroji určenými pleopticko- ortoptické léčbě (způsob léčení šilhavosti, léčení tupozrakosti zakrytím zdravého oka na několik hodin denně).¹⁵

Každé z přijatých dětí má lékařem vypracovaný individuální plán léčby, jímž se řídí ortoptické sestry, tak i speciální pedagožky ZŠ a MŠ při zdravotnickém zařízení Kroměříž, které během pobytu zabezpečují výuku v plném rozsahu. Dětem je poskytována logopedická péče, péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, výuka jazyků, možnost cvičení na vlastní hudební nástroj. Součástí objektu je také prodejna oční optiky.

Základní a mateřská škola ortoptického oddělení spadá pod Základní školu a Mateřskou školu při zdravotnickém zařízení. Ta byla zřízena 1. 1. 1994 Školským úřadem v Kroměříži jako zálohová organizace. Od 1. července 2000 získala škola právní subjektivitu, je příspěvkovou organizací. V roce 2001 se zřizovatelem stal Zlínský kraj. Škola má tři výuková pracoviště:

- při psychiatrické léčebně, Havlíčkova 1265, Kroměříž
- při ortoptickém oddělení, Havlíčkova 660, Kroměříž, tele: 573 322 425
- při nemocnici, Havlíčkova 660, Kroměříž.¹⁶

Dnešní umístění ortoptického oddělení je vzhledem k jeho předchozímu působišti poněkud neutěšené. Z dřívějších velkých prostor se oddělení muselo přestěhovat do mnohem menších a za stejného provozu fungovat ve ztížených podmínkách. V bývalé budově dětského oddělení se nachází 4 ložnice dětí, koupelna, vyšetřovna, herna pro speciální lokalizačně- pohybová cvičení s míčky (dále LPC), třída základní a mateřské školy, pracovna pro pleopticko- ortoptická cvičení a aplikaci kontaktních čoček. Jídelna je spojena s třídou mateřské školy, která zde nemá skoro žádné zázemí. V současné době je v Základní škole a Mateřské škole při zdravotnickém zařízení jedna třída základní školy a jedna třída mateřské školy.

¹⁵ ABZ.cz: *slovník cizích slov* [online]. [cit. 2009-5-1]. Dostupný z WWW: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/hledat?typ_hledani=prefix&cizi_slovo=ortoptika; http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/hledat?cizi_slovo=pleoptika&typ_hledani=prefix>.

¹⁶ ZŠ&MŠ při zdravotnickém zařízení: *Historie a současnost* [online]. [cit. 2009-5-6]. Dostupný z WWW: <<http://www.skolazzkromeriz.cz/Skola/index.htm>>.

3.3 Cílová skupina osob

K léčebnému pobytu jsou zvány děti z jihomoravského kraje, především z okresů Kroměříž, Zlín, Uherské Hradiště, Prostějov, ale i ze severomoravského okresu Přerov. Nejsou však výjimkou ani děti ze vzdálenějších měst, jako je např. Praha. Děti sem přicházejí na doporučení svého očního lékaře. U dětí s těžkým stupněm strabismu (šilhání)¹⁷ se provádí operační zákrok v celkové anestézii, po zotavení se vracejí zpět na ortoptické oddělení k doléčení. Děti s lehčími vadami mohou léčbu absolvovat ambulantně.

Během roku se vystřídá na oddělení cca 8 turnusů, v kterých je hospitalizováno přibližně dvacet dětí. Ústavní léčba probíhá v 5 týdenních turnusech s víkendovými propustkami po celou dobu pobytu. Na oddělení jsou přijímány děti ve věku čtyř až šesti let do mateřské školy, do školy základní ve věku šest až jedenáct, výjimečně i děti dvanáctileté.

3.4 Organizační struktura

O děti na oddělení pečuje prim. MUDr. Marie Holbová, vedoucí lékař MUDr. Jakub Ošmera, vrchní sestra Jana Polišenská, 3 ortoptické sestry, 2 dětské sestry, učitelka základní školy Mgr. Věra Lejsalová, učitelka mateřské školy Mgr. Jaroslava Brunová, 1 uklízečka.

Zdravotní sestry jsou rozděleny na sestry na oddělení a na školené ortoptistky. Zdravotní personál má v odpoledním programu na starost předškolní i školní děti. Nefunguje zde žádná odpolední mateřská škola. V průběhu dopoledne, kdy mají děti zaměstnání ve škole, si zdravotní sestry volají děti na ortoptická cvičení. V odpoledních hodinách dochází dobrovolníci. Oddělení aktivně spolupracuje s o. s. SPEKTRUM preventivních programů pro děti a mládež, které realizuje program Dobrovolníci v nemocnici.

Dopolední výuku zajišťují speciální pedagožky na pracovištích Základní a Mateřské školy. Náplň práce učitelky MŠ a ZŠ na výukovém pracovišti při ortoptickém oddělení v Kroměříži je řízena ředitelkou Základní školy a Mateřské školy při zdravotnickém zařízení Kroměříž. K dobrým výsledkům přispívá také úzká spolupráce s rodiči.

¹⁷ *Ordinace: Šilhání* [online]. [cit. 2009-28-4]. Dostupný z WWW:<<http://www.ordinace.cz/clanek/silhani-strabismus/>>.

Jelikož odloučení od rodiny v tak nízkém věku spojené s nemocniční léčbou je pro děti často traumatizující, výuka probíhá velmi citlivě. Dítěti je poskytována opora a pozitivní orientace. Práce je vedena individuálně a zaměřena cíleně na léčbu. Při práci s dětmi je zohledňována zraková vada a její léčení, jsou zařazovány způsoby práce s dětmi dle doporučení očního lékaře.

4 DOBROVOLNICKÝ PROGRAM V ORTOPTICKÉM ZAŘÍZENÍ

Samotnému zahájení v nemocnici předchází přípravná fáze programu, kdy se rozhoduje, jak využít dobrovolníky v péči o pacienty v té které konkrétní nemocnici. Iniciátor programu by se měl nejprve zaměřit na získávání informací o problematice a navštívit podobné zařízení, kde již dobrovolnický program funguje. Dále by si měl vytipovat vhodné oddělení a stanovit předběžné cíle programu a náplň činnosti dobrovolníků. Pokud by zvážil vhodnost programu na zvoleném oddělení, měl by si najít vhodné partnery uvnitř i vně nemocnice a kontaktovat vedení tohoto oddělení, popřípadě kontaktní osobu. V případě kladného přijetí jedná s vedením nemocnice o zahájení programu.

V případě, že iniciátorem je nemocnice odpadá nutné schválení vedením nemocnice. Ten je naopak nutný, je-li iniciátorem zaměstnanec některého oddělení.

„Přípravná fáze by měla končit souhlasem vedení s dobrovolnickým programem v nemocnici, v případě externího modelu minimálně souhlasným dopisem, následně smlouvou o spolupráci na programu, výběrem alespoň jednoho oddělení, kde bude program realizován, rozhodnutím, o jaký typ uspořádání programu půjde a nalezením garanta a následně koordinátora dobrovolníků.“

4.1 Získávání dobrovolníků

Získávání dobrovolníků je nepřetržitý proces, který se stále opakuje. Dobrovolníci přecházejí a zase odcházejí častěji než zaměstnanci. Tato situace je dána tím, že největší počet dobrovolníků je z řad studentů. Proto bývá doporučováno pro získávání dobrovolníků využít zejména měsíců, kdy začíná akademický rok. Uvedu nejčastěji používané formy získávání dobrovolníků:

- Leták, plakát, vývěska- nejčastější, ale také nejméně efektivní způsob.
- Propagace v tisku, místní tisk, regionální nebo televizní vysílání- buď formou náborového inzerátu, nebo reportáží o dobrovolnickém programu.
- Náborová akce- cílené získávání dobrovolníků pro konkrétní akci jako je koncert, veletrh, výstava apod.

- Vysoké školy, VOŠ, střední školy- jak už jsem výše uvedla, školy jsou nejvděčnějším zdrojem dobrovolníků. Důležité je přijít s programem přímo mezi ně. Uspořádat po dohodě s pedagogy s nimi setkání, kde je dobrovolnický program prezentován. Součástí takového setkání by měl být i dotazník, kde student uvede své kontaktní údaje a jeho zaměření.
- Spolupráce s dobrovolnickým centrem- např. spolupráce s úřadem práce, kde je nezaměstnaným především z řad absolventů, matek po mateřské dovolené, dlouhodobě nezaměstnaným apod. účast v dobrovolnickém programu nabízena. Pokud mají nárok, účastníci dále pobírají sociální dávky.
- Známí a přátelé, osobní kontakty- efektivní, ale časově náročný způsob. Vhodný spíše do začátku programu, lehce vyčerpatelný.
- Internet- účinný především u studentů.¹⁸

Vždy je nejefektivnější zkombinovat více forem získávání dobrovolníků. Musíme také počítat s tím, že z celkového počtu oslovených lidí, jich na další setkání přijde polovina, a z těch, co se účastní výcviku, zůstane pro dobrovolnickou činnost třetina.

4.2 Vstupní pohovor

„Někteří dobrovolníci mají svoje konkrétní představy již před vstupem do organizace. Jiní mají potřebu konat cokoli dobrého, ale nevědí, jak a kde mohou pomoci. S každým zájemcem je potřeba postupovat individuálně a mít na paměti jak jeho motivy a zájmy, tak i potřeby organizace.“¹⁹

Dobrovolnický program je postaven na osobním přínosu. Koordinátor a dobrovolník mezi sebou musí komunikovat, aby nedocházelo k nedorozuměním. Setkání při vstupním pohovoru je tedy jedinečnou možností, kdy si obě strany mohou ujasnit své představy a očekávání.

¹⁸ TOŠNER J. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*. vyd. 2. Praha: Portál, 2006 s. 78.

¹⁹ TOŠNER J. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*. vyd. 2. Praha: Portál, 2006 s. 80.

První schůzka má dvě části a to: a) informační část,

b) samotný pohovor.²⁰

Informační část zahrnuje:

- základní informace o dobrovolnickém programu, jeho cílech,
- informace o organizaci, která se zabývá koordinací programu (dobrovolnické centrum, nezisková organizace atd.),
- informace o zařízení, kde bude působit,
- podmínky vykonávání činnosti (věk, časové nároky atd.),
- práva a povinnosti dobrovolníka,
- jeho možnosti uplatnění v daném zařízení,
- informace o zapojování nových dobrovolníků.

Vlastní pohovor je veden v duchu osobnostních předpokladů budoucího dobrovolníka. Mohou se v něm objevit otázky typu:

- co jej vede k dobrovolnictví,
- kde se o dobrovolnictví dozvěděl,
- zda má nějaké zkušenosti jako dobrovolník,
- co od tohoto programu očekává,
- co si myslí, že může svou účastí v programu nabídnout,
- o jaký typ činnosti má zájem atd.

Pokud je pohovor úspěšný, koordinátor dobrovolníkovi nabídne aktuální nabídku míst a předběžně se domluví. V některých případech dobrovolník absolvuje psychotesty. Dobrovolník vyplní registrační kartu a je pozván na nejbližší termín výcviku. S dobrovolníkem je sepsána smlouva, podepsán kodex dobrovolníka a dohoda o mlčenlivost. Samozřejmě můžeme dát dobrovolníkovi čas na rozmyšlenou, kdy se může seznámit přímo s činností zku-

šeného dobrovolníka za přítomnosti koordinátora nebo jej může koordinátor odmítnout ze závažných důvodů. Těmi je např. psychická krize zájemce, čerstvé negativní zážitky s nemocí nebo smrtí, z ideologických důvodů.

4.3 Zahájení dobrovolnických činností

Po úspěšném absolvování vstupního pohovoru a absolvování výcviku, kde se dobrovolník seznámí se svými právy a povinnostmi, strukturou nemocničního zařízení a pravidly jeho činnosti se může aktivně zapojit do programu. Poprvé, když přijde na oddělení, hlásí se tzv. „kontaktní osobě“. S ní vyřizuje všechny náležitosti týkající se služby na daném oddělení. Kontaktní osoba jej seznámí s chodem oddělení a vysvětlí mu náplň jeho práce. Již při sepsání smlouvy je dobrovolníkovi vystavena vizitka, kterou by měl viditelně nosit na oděvu. Na oddělení se zapíše do karty dobrovolníka na oddělení a do zápisového archu pro evidenci docházky. Poté se zapojuje do předem určených činností na oddělení. Je dobré, když si dobrovolník již předem promyslí činnost, kterou bude na oddělení vykonávat a popřípadě si přinese materiál, který bude potřebovat. Na mnoha odděleních je totiž například výtvarných potřeb nedostatek.

4.4 Náplň práce dobrovolníků v nemocnicích

Velkým a neocenitelným kladem dobrovolníka v nemocnici je jeho lidský přístup k práci. Dobrovolníci výcvikem nezískávají nějaké specifické dovednosti, prochází jím proto, aby byli spolehlivými partnery zdravotníkům a dalšímu profesionálnímu personálu.²¹ Dobrovolnickou činnost můžeme rozdělit na:

- a) běžnou (laickou),
- b) částečně odbornou,
- c) odbornou.

²⁰ NOVOTNÝ M., STARÁ I. a kol. *Dobrovolníci v nemocnicích. Metodický manuál pro zdravotnická a sociální zařízení*. Praha: Hestia, 2002 s. 13.

Běžné (laické) činnosti můžeme označit takové, kde není třeba speciální přípravy. Mezi aktivity s pacienty patří například hraní si s dětmi, doprovod na vyšetření, rozhovory s pacientem, čtení, různé společenské hry, tvůrčí aktivity, svépomocné aktivity. Může se zapojit do příprav různých besídek a dalších tématických a motivačních programů. Pokud je potřeba a pouze se souhlasem sester může dobrovolník roznášet pacientům pití a pomoci jim při stravování.

K **částečně odborné** činnosti dobrovolníků patří následující dvě možnosti:

- 1) pod odborným vedením profesionálních pracovníků může mít jeho činnost léčebně-terapeutický obsah, např. předcvičování dobrovolníka pacientům podle návodu fyzioterapeuta, dobrovolník na ortoptickém oddělení hraje s dětmi speciální hry na procvičování očí a jiné.
- 2) Dobrovolník má kvalifikaci nebo projde speciálním školením.²²

*Odborná činnost dobrovolníka je taková, kdy dobrovolník využívá své profesionální dovednosti a zdarma ji poskytuje ve prospěch programu, dobrovolníků, pacientů nebo nemocnice.*²³ Např. psycholog školí dobrovolníky v komunikačních technikách nebo dělá supervizora, programátor připravuje prezentaci dobrovolnického programu na internetu.

Nesmíme však zapomenout, že se ve zdravotnictví jedná o lidské životy, proto dobrovolník nikdy nemůže nahradit práci odborného personálu.

K běžným činnostem dobrovolníků v nemocnici patří zpříjemnění pobytu po dobu léčby. Dobrovolník dochází v předem dohodnutý čas několikrát týdně na dobu, která mu vyhovu-

²¹ NOVOTNÝ M., STARÁ I. a kol. *Dobrovolníci v nemocnicích. Metodický manuál pro zdravotnická a sociální zařízení.* Praha: Hestia, 2002 s. 23.

²² NOVOTNÝ M., STARÁ I. a kol. *Dobrovolníci v nemocnicích. Metodický manuál pro zdravotnická a sociální zařízení.* Praha: Hestia, 2002 s. 14.

²³ NOVOTNÝ M., STARÁ I. a kol. *Dobrovolníci v nemocnicích. Metodický manuál pro zdravotnická a sociální zařízení.* Praha: Hestia, 2002 s. 14.

je. Často se zapojuje do herních činností, četby nebo pomoci při realizaci projektů na oddělení.

Především u dětí je velmi ceněna originalita a improvizace. Ne vždy jsou děti ochotny spolupracovat, zvláště tehdy, pokud jsou teprve na začátku léčby. Pokud ale překonáme jejich počáteční ostych, setkáme se s nadšením a zapálením pro jakoukoli činnost nebo hru. U starších pacientů se taktéž můžeme setkat s nedůvěrou. Mnozí nejsou zvyklí na zájem někoho cizího. Cesta je možná těžší, ale zato cennější. Stávají se z nich vnímaví posluchači a nezřídka kdy náš život obohatí svými zkušenostmi a radami. Jednou z činností, kterou můžeme pacientovi- seniorovi nabídnout je např. procházka parkem, pokud se jedná o pacienta chodícího nebo četba či prohlížení rodinných fotografií.

PRAKTICKÁ ČÁST

5 DOBROVOLNICTVÍ V MATEŘSKÉ ŠKOLE PŘI ZDRAVOTNICKÉM ZAŘÍZENÍ, KROMĚŘÍŽ

Cílem mé praktické části je zjistit, jaký je přínos dobrovolníků pro Ortoptické zařízení v Kroměříži. Oddělení spolupracuje při získávání dobrovolníků s o. s. SPEKTRUM preventivních programů. Pro zjištění stanoveného cíle jsem zvolila metodu rozhovoru. Připravila jsem si deset otázek. Rozhovor jsem vedla se staniční sestrou, učitelkou mateřské školy a dětskou sestrou na Ortoptickém oddělení při nemocnici, Kroměříž. Jelikož jsem zde byla dříve jako dobrovolník a letos v rámci povinné praxe, měla jsem dostatek času a příležitostí k bližšímu seznámení se s chodem oddělení.

5.1 O. s. SPEKTRUM preventivních programů

Občanské sdružení „SPEKTRUM preventivních programů pro děti a mládež“ v Kroměříži bylo založeno v roce 1999 a mezi jeho aktivity patří zejména realizace dobrovolnického centra. To, mimo jiné, uskutečňuje program pro nezaměstnané dobrovolníky.

Tento program vznikl jako jedna z možností, jak zmírňovat následky nezaměstnanosti především u absolventů různých typů škol, rizikových skupin (matky s dětmi, dlouhodobě nezaměstnaní, občané se změněnou pracovní schopností atd.) a těch, kteří jsou dlouhodobou nezaměstnaností ohroženi. Zapojení se do dobrovolné činnosti nabízí takto ohroženým lidem překonat období nezaměstnanosti bez psychosociální krize. Pomáhá jim v získání praxe, kterou potřebují k vykonávání placeného zaměstnání.

Program kombinuje zprostředkování dobrovolnické činnosti na daném oddělení s možností poskytnout účastníkům programu poradenství i zapojení do vzdělávacích a výcvikových aktivit směřujících ke zvýšení možnosti uplatnění se na trhu práce.

Principem programu je tedy zprostředkování praxe v oboru, který si dobrovolník sám určí. Po vykonání praxe získá uchazeč certifikát o vykonané praxi (viz příloha III), který je garantován Ministerstvem práce a sociálních věcí, Národním dobrovolnickým centrem

HESTIA a Úřadem práce v Kroměříži.²⁴ Významnou podmínkou je spolupráce s Úřadem práce. Jelikož je program realizován v rámci dobrovolnických aktivit, uchazeč pobírá podporu v nezaměstnanosti.

5.2 Má praxe na místě šetření

Posláním programu Dobrovolníci v nemocnici je přispět ke zlepšení psychosociálních podmínek pacientů na lůžkových odděleních. Program si klade za cíl vytvořit podmínky a vyzkoušet systém dobrovolné činnosti v podmínkách zdravotnického zařízení. Oddělení navštěvují dobrovolníci dopoledne i odpoledne, po celý týden kromě víkendu, kdy jsou děti doma. Náplní dobrovolnické činnosti je vyplnit dětem volný čas, aby přišly na jiné myšlenky. Po domluvě s vrchní sestrou se dobrovolníci věnují například výtvarným nebo pohybovým aktivitám, mohou pomáhat při rehabilitaci, čtou dětem pohádky nebo si s nimi povídají. Mají také možnost pomáhat dětem při vyučování. Náplní dobrovolnické činnosti je i práce s dětmi MŠ se zaměřením na rozumovou, hudební a výtvarnou výchovu, starší děti – pomoc s učením, zábavný program pro děti (čtení pohádek, loutkové divadlo, hraní různých her, vytváření programu na besídky (Vánoce, Velikonoce).

Jako účastník programu pro nezaměstnané dobrovolníky jsem na oddělení docházela 2x až 3x týdně v odpoledních hodinách, v rámci praxe každý den dopoledne po dobu 3 týdnů. Pracovala jsem převážně s paní učitelkou MŠ Mgr. Jaroslavou Brunovou, kdy jsem jí pomáhala v dopoledních činnostech dětí předškolního věku. Škola zajišťuje komplexní péči o děti tupozraké a šilhavé ve věku od 4- 6 let. Nejfrekventovanější způsob odstraňování těchto vad je metoda pleopticko- ortoptické²⁵ reedukace. Průvodním znakem tvůrčí a výchovné činnosti pro celkový rozvoj dětí jsou pleoptická cvičení.

²⁴ SPEKTRUM preventivních programů: Dobrovolnické centrum [online]. [cit. 2009-5-1]. Dostupný z WWW: <http://www.spektrum-km.cz/nezamestnani_dobrovolnici.html>.

²⁵ způsob léčení šilhavosti, léčení tupozrakosti zakrytím zdravého oka na několik hodin denně.

Zahrnují tyto 4 oblasti:

- 1) cvičení zrakové ostrosti do blízka,
- 2) analyticko- syntetická činnost,
- 3) zrychlování reakčních časů,
- 4) koordinace zrakového vnímání s činností motorickou.

Dále je třeba zajistit:

- 1) osvojení specifických dovedností,
- 2) dodržovat předepsanou zrakovou hygienu,
- 3) využívat vhodné kompenzační (technické, didaktické) pomůcky a hračky.

Výuka je rozložena na práci s vhodnými, dětem blízkými tématickými plány. Velký důraz je kladen na rozvoj tvořivosti při práci v malém kolektivu nebo při individuální práci. Je upřednostňováno prožitkové učení, poznávání všemi smysly, experimentování a pozorování.

Mimo různé tvůrčí činnosti, které se tématicky vázaly k danému období, a hotové výrobky si děti mohli odnést domů, se velký důraz kladl na dodržování předepsané okluze²⁶ a na pleopticko- ortoptická cvičení. Příklady pleopticko- ortoptických cvičení:

- 1) Návik vnímání barev a zjemňování barvocitu (třídění barevných korálků, kousků vlny, reakce na barevné signály apod.)
- 2) Návik vnímání tvarů (ohmatávání, rozlišování zrakem, kresba dle předlohy- zmenšování a zvětšování apod.)
- 3) Návik vnímání plochy (srovnávání dvou podobných obrázků, řazení předmětů horizontálně a vertikálně apod.)
- 4) Návik orientace v prostoru (navlékání korálků, stavění kostek, modelování, míčové hry, honičky, vnímání prostoru na obrázcích- bližší, vzdálenější, nahoře, dole apod.)

²⁶ prostředek k zakrytí oka používaný při léčbě dětské šilhavosti.

Mezi další, neméně důležité úkoly školy v oblasti ortoptiky a pleoptiky patří také lokalizačně pohybová cvičení s míči (dále LPC). Míčové hry rozvíjejí pohybové dovednosti obecné i speciální, posilují sebedůvěru, motivují k pohybu, přinášejí napětí i uvolnění, radost ze hry a z pohybu. Doba cvičení je zpravidla 30 minut a je dodržováno lékařské doporučení.

Příklady metodiky nácvičku LPC:

- 1) posílání míče na koberci, lavičce, podávání míče,
- 2) házení a chytání míčku v nízké poloze s odrazem (dřep, klek, sed),
- 3) posílání míčku po zdi s dopadem na lavičku, po odrazu chytání,
- 4) házení míčku a chytání s odrazem o lavičku,
- 5) házení míčku a chytání s odrazem o zem (kruh, značka),
- 6) nadhoz a chytání míče (motýlek),
- 7) přehazování míče z jedné ruky do druhé,
- 8) házení a chytání míčku ve dvojicích (i s odrazem o lavičku),
- 9) odpálení míčku (golf, kopaná),
- 10) reakce na pohybující se míč (pink-ponk apod.),
- 11) Driblování (na místě, v pohybu),
- 12) Odbíjená (nafukovací větší míče),
- 13) Cílené posílání míče k cíli- koulení i házení,
- 14) další míčové hry: košíková, Bumbříček...
- 15) házení míčku do misky na zemi,
- 16) házení ve dvojici- chytání do misky,
- 17) komín z misek,
- 18) kroužení v misce,
- 19) Válení obrů (uvedení velkého míče do pohybu malým míčkem),
- 20) Obránci hradu (kuželky= hrad, míření, shazování míčkem), atd.²⁷

Všechny aktivity jsem s dětmi prováděla pod vedení Mgr. Jaroslavy Brunové, učitelky MŠ.

²⁷ v praktické části jsou využity poznámky Mgr. Jaroslavy Brunové, učitelky MŠ a Mgr. Věry Lejsalové, učitelky ZŠ

Děti v mateřské škole začínají svůj den stejně jako děti v základní škole 7:45, kdy absolvují ranní hygienu. Poté se sejdou na snídani. Dopoledne se věnují řízené činnosti. Nejčastěji to může být výtvarná výchova, kreslení, vystřihování nebo pracovní vyučování. Během dopoledne se zde na praxi střídají studenti z pedagogické školy, kteří s dětmi nejčastěji zhotovují nejrůznější výrobky, které si děti mohou vzít domů a zároveň si tím procvičují motorické schopnosti. Během mé praxe jsme se připravovali na příchod jara, vyráběli jsme různé papírové květiny a nástěnky, kterými jsme vyzdobovali třídu. V mateřské škole je velmi důležité, aby se zde děti cítily dobře, proto se na výzdobu klade velký důraz. Paní učitelka s dětmi pracuje převážně individuálně, kdy dětem názorně ukáže pracovní postup.

V 9:45 je vyhrazen čas na svačinu, po které se děti vracejí zpět k rozdělaným činnostem. V průběhu dopoledne si zdravotní sestry volají děti na ortoptická cvičení. Následují LPC a procházka. Pokud je hezké počasí mohou využít k hrám zahradu, která je přímo v areálu oddělení. K dispozici mají školní hračky, ale vítány jsou také hračky z domova, které jim mohou pomoci při adaptaci.

Po návratu do třídy se děti chystají na oběd a po té k odpolednímu spánku, během kterého se paní učitelka věnuje s některými dětmi logopedickým cvičením. Pracovní doba paní učitelky končí o půl třetí, kdy se děti vzbudí a chystají na svačinu a na odpolední program.

Program činností dětí během dne

7:00- 7:30	budíček, ranní toaleta
7:30- 8:00	snídaně
8:00- 9:45	mladší děti- cvičení ve cvičebně starší děti- školní vyučování
9:45- 10:00	svačina
10:00- 12:00	mladší děti- zaměstnání v MŠ, vycházka starší děti- cvičení ve cvičebně
12:00- 12:30	oběd
12:30- 14:30	mladší děti- odpolední klid starší děti- cvičení necvičebně, hry, vycházka
14:30- 15:00	svačina
15:00- 17:30	mladší i starší děti pleoptická cvičení, hry
17:30- 18:00	večeře
18:00- 19:00	večerní hygiena
19:00- 21:00	videopohádka
20:00	ukládání k spánku mladší děti
21:00	ukládání k spánku starší děti
21:00- 7:00	noční klid

6 VYHODNOCENÍ ROZHOVORU

Jak jsem již výše uvedla, rozhovor jsem vedla se staniční sestrou oddělení, dětskou sestrou a učitelkou MŠ. Rozhovor probíhal v prostorách MŠ. Rozhovor byl veden v přátelském duchu. S učitelkou MŠ jsem si povídala, když děti měli odpolední klid. S volným časem sester to bylo těžší, protože během směny mají spoustu práce. Jejich přístup byl velmi pozitivní.

Otázka č. 1) Ve stručnosti prosím popište, co je náplní dobrovolnické práce v Ortopedickém oddělení v Kroměříži?

Odpověď: Všechny dotazované jako činnost dobrovolníků uvedly přípravu zaměstnání pro děti, různé činnosti s dětmi, odpolední zaměstnání formou her, výtvarných činností, jako je např. vystřihování, kreslení, příprava volnočasových her, četba knížek apod.

Otázka č. 2) Jak hodnotíte přítomnost dobrovolníků na oddělení?

Odpověď: Celkové hodnocení přítomnosti dobrovolníků bylo podle očekávání kladné.

Otázka č. 3) Proč si myslíte, že je přítomnost dobrovolníků na Vašem oddělení důležitá?

Odpověď: Podle učitelky MŠ: „Dobrovolníci jsou příjemným oživením pro děti i pro nás. Přináší spoustu nových nápadů.“ Další dotazované se shodly na odpovědi, že dobrovolníci navozují příjemnější atmosféru na oddělení a jsou přínosem jak pro děti, tak pro personál.

Otázka č. 4) Jaký je zájem o dobrovolnou činnost?

Odpověď: Z odpovědí v podstatě vyplynulo, že dobrovolníků v tomto období mnoho není. „V době, kdy jsme byli na ulici Gorkého, bylo dobrovolníků mnohem více, což je dáno podle mého názoru tím, že jsme se přestěhovali do nových prostor,“ míní staniční sestra. Nejčastěji na oddělení dochází studentky z pedagogické školy.

Otázka č. 5) Jak často dochází dobrovolníci na Vaše oddělení?

Odpověď: Z odpovědi jednoznačně vyplynulo, že dobrovolníci nejčastěji na oddělení dochází 1x týdně na dobu maximálně 3 hodin.

Otázka č. 6) Jak jsou dobrovolníci podle Vás vnímáni dětmi?

Odpověď: podle názoru učitelky MŠ: „*Děti vnímají každou změnu, nápad, činnost velmi kladně. Dobrovolníci jsou mezi dětmi oblíbení.*“ Na stejné odpovědi se shodly i další dotazované.

Otázka č. 7) Jak byste zhodnotili přístup dobrovolníků ke své práci?

Odpověď: Přístup dobrovolníků byl dotazovanými hodnocen kladně. Dobrovolníci plní stanovené úkoly, pracují se zájmem, pro děti připravují zajímavé činnosti. Ač jde o hodnocení pozitivní, staniční sestra uvádí, že: „*Dobrovolníci, kteří dochází k nám na oddělení, jsou většinou zodpovědní. Někdy se však stane, že dopředu neohlásí, že na dohodnutou směnu nedorazí, což je problém, protože sestry s jejich pomocí počítají.*“

Otázka č. 8) Jaký je váš názor na činnost dobrovolníků? Myslíte si, že Vám práci ulehčují nebo spíše se „pletou“ do Vaší práce?

Odpověď: Dobrovolníci si činnosti na oddělení domlouvají se staniční sestrou. Ta, pokud si není jistá zodpovědností dobrovolníka v dané činnosti, kontaktuje dobrovolnické centrum. „*V letním období děti chodí často ven. Dobrovolník by s nimi mohl klidně být na zahradě, která je součástí oddělení, avšak ve smlouvě nic takového není.*“ Dobrovolníci se snaží pomáhat i personálu, např. při vydávání obědů, nápojů atd. Dotazované nevnímaly práci dobrovolníků jako přítěž.

Otázka č. 9) Jak hodnotíte komunikaci mezi dobrovolnickým centrem, odkud k Vám dobrovolníci dochází, a Vaším oddělením?

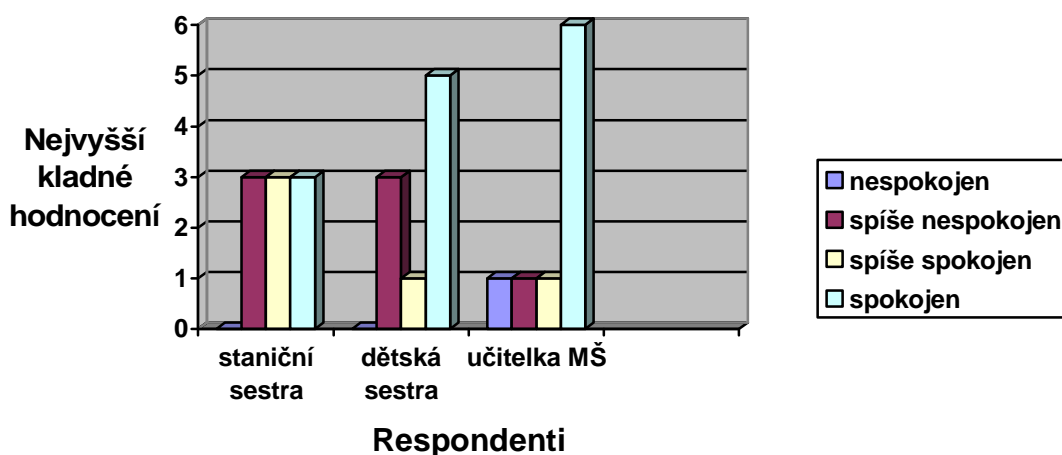
Odpověď: Na oddělení přichází dobrovolníci po předchozím kontaktování oddělení dobrovolnickým centrem. Mají vizitku a smlouvu s dobrovolnickým centrem. Co se týče např. supervize nebo informačních schůzek pro personál oddělení, nemá s tímto personál zkušenosti. Často se stane, že neví, zda se jedná o dobrovolníka nebo studenta na praxi. V tomto případě mají jiné smlouvy s jinými zařízeními.

Otázka č. 10) Doporučili byste dobrovolnický program dalším zařízením? Pokud ano, proč?

Odpověď: Učitelka MŠ: „*Program bych určitě doporučila dál. Je těžké zkombinovat zaměstnání dětí v mateřské škole a lékařská vyšetření. Dobrovolník mi pomáhá lépe pracovat s dětmi individuálně.*“ Zdravotní sestry se shodly, že přítomnost dobrovolníků vítají hlavně v odpoledních hodinách, kdy na oddělení s dětmi zůstává jen jedna sestra. Program by doporučili dále. Paní učitelka MŠ ještě zdůraznila potřebnost dobrovolníků pro seniory v souvislosti s nedávným vyplňováním dotazníku týkajícího se dobrovolnické práce se seniory.

6.1 Grafické znázornění

Přínos dobrovolníků pro Ortoptické oddělení v Kroměříži

Z uvedeného grafu vyplývá, že personál na oddělení přítomnost dobrovolníků vítá a program hodnotí kladně. Z odpovědí respondentů je jasné, že by přivítali více dobrovolníků, počet je nedostačující. Personál vítá hlavně pomoc v odpoledních hodinách, kdy na oddělení zůstává s dětmi pouze jedna zdravotní sestra.

ZÁVĚR

Během psaní mé bakalářské práce jsem se potýkala s nedostatkem tištěné literatury a informačních zdrojů, protože speciální literatura o dobrovolnictví zatím neexistuje. Setkala jsem se však s množstvím různých příruček, které byly vydány neziskovými organizacemi a články, které se dobrovolnictvím zabývají. Z těchto a svých zkušeností jsem převážně čerpala.

Za cíl své práce jsem si dala zjistit, jak jsou dobrovolníci vnímáni na odděleních, kam docházejí. Zda je jejich práce vnímána kladně, či nikoli. Jsem ráda, že jsem došla k závěru, že o dobrovolnictví je stále větší zájem, který si myslím, se bude i nadále zvyšovat. Dobrovolníci jsou vnímáni jako nedocenitelná pomoc, takové „zlidštění“ nemocnic. Nenesetkala jsem se zatím s tím, že by dobrovolníci byli bráni jako bezplatná pracovní síla, která by dělala věci, do kterých se profesionálnímu personálu nechce. Naopak velmi vřele vítali jakoukoli aktivitu, kterou mohli dále využít. Jelikož jsem byla aktivně zapojena jako dobrovolník na Ortopedickém zařízení v Kroměříži, mohu říci, že mě všichni přijali velice vřele a tak to bylo i s ostatními dobrovolníky, kteří na oddělení docházeli. Děti jsou vděčnými posluchači a také se velmi rády zabývají novými činnostmi a podněty. Čím více nových tváří, tím větší mají zájem. Jsou jako nevyčerpatelná studna. Doufám, že jsem jim pomohla v překonání doby bez rodičů v cizím prostředí. Odvděčily se mi nejen různými obrázky, fotkami a dárečky na konci turnusů, ale především svým úsměvem a milým slovem. To je podle mého názoru nejvíce, co jsem jako dobrovolník mohla odnést.

Poděkování patří především sestřičkám a dalšímu personálu oddělení, bez kterých by se program nemohl realizovat. Jejich nadšení neustále se vzdělávat a přijímat nové prostředky ke zlepšení léčby i pobytu je inspirativní.

Závěrem bych si i já mohla položit otázku, zda bych program doporučila buď dalším nemocničním zařízením, nebo samotným dobrovolníkům. Má odpověď se zdá být jasná. V programu vidím potenciál a budoucnost, něco, co má smysl a hlavně výsledky. Stačí zajít na některé ze zapojených zařízení a vyslechnout si příběhy pacientů nebo klientů. Pokud máte chuť zkusit něco nového, poznat nové přátele, zažít nové věci, které Vám určitě obohatí život, neváhejte a zapojte se jako dobrovolník. Myslím, že taková investice se Vám vrátí.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] *Dobrovolníci v zařízeních sociální a zdravotní péče*. 11. Konference Klubu UNESCO Kroměříž. Kroměříž: Klub Unesco. Praha: HESTIA- národní dobrovolnické centrum, 2002. 89 s. ISBN 80-85945-30-4.
- [2] FRIČ P. a kol. *Dárcovství a dobrovolnictví v České republice*. 1. vyd. Praha: Agnes, NROS, 2001. 115 s. ISBN 80-902633-7-2.
- [3] Kol. autorů. *Dobrovolníci v neziskových organizacích*. 1. vyd. Praha: Informační centrum neziskových organizací, 2001. 24 s. ISBN 80-86423-05-0.
- [4] *Klub UNESCO Kroměříž: Dobrovolnictví bez hranic* [online]. [cit. 2009-1-5]. Dostupný z WWW: < <http://www.unesco-kromeriz.cz/sborniky.html> >.
- [5] NOVOTNÝ M., STARÁ I. a kol. *Dobrovolníci v nemocnicích. Metodický manuál pro zdravotnická a sociální zařízení*. Praha: Hestia, 2002. ISBN 80-238-8697-5.
- [6] RUMPLOVÁ V. *Specifické výchovné přístupy ke zrakově postiženým dětem*. Diplomová práce. Vyšší odborná škola pedagogická a sociální Kroměříž, Kroměříž 1998.
- [7] TOŠNER J. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*. vyd. 2. Praha: Portál, 2006. s. 149. ISBN 80-7178-514-8.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Hestia- NDC	Hestia- Národní dobrovolnické centrum- nestátní nezisková organizace mající za cíl realizaci dobrovolnických programů, jejich propagaci a podporu
LPC	Lokalizačně pohybová cvičení s míči
NNO	Nevládní nezisková organizace- právnické osoby založené k naplňování veřejně prospěšných cílů, které nevytváří zisk
Okluze	Prostředek k zakrytí oka používaný při léčbě dětské šilhavosti
OSF	Open Society Fund Praha- jedna z největších nestátních nadací podporujících neziskový sektor
OSI	Open Society Institut New York- americká nadace, zřizovatel OSF
Pleopticko- ortoptická léčba	Způsob léčení šilhavosti, léčení tupozrakosti zakrytím zdravého oka na několik hodin denně
Strabismus	Šilhavost

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1 CVIČEBNA

Obrázek č. 2 PROSTOR MŠ

Obrázek č. 3 TĚLOCVIČNA

Obrázek č. 4

SEZNAM PŘÍLOH

- P I Kodex dobrovolníka
- P II Dohoda o mlčenlivosti
- P III Certifikát o vykonané praxi

PŘÍLOHA P I: KODEX DOBROVOLNÍKA

Program *Dobrovolníci v nemocnicích* je sociálním programem, jehož posláním je přispět ke zlepšení psychosociálních podmínek pacientů především na lůžkových odděleních nemocnic. Projekt probíhá za finanční podpory Open Society Fund Praha a odborné garance občanského sdružení HESTIA.

Dobrovolník věnuje nezištně část svého volného času ve prospěch druhých.

Dobrovolník v nemocnici může pacientům pomoci vyplnit dlouhý čas jejich léčby, může pro ně připravit řadu aktivit, které pacientům ulehčí jejich pobyt.

Dobrovolník se zavazuje:

- respektovat při plánování konkrétní činnosti zdravotní a psychický stav klienta, jehož zájem stojí vždy na prvním místě
- dodržovat zásady práce na jednotlivých pracovištích
- dodržovat zásadu mlčenlivosti
- zúčastňovat se pravidelně supervizních setkání a udržovat úzkou spolupráci s kontaktní osobou na daném místě výkonu dobrovolnické služby a s koordinátorem dobrovolníků

Dobrovolník v žádném případě nezastupuje zdravotnický personál. Nemá přístup ke zdravotním záznamům klienta, nemá právo podávat informace ohledně zdravotního stavu klienta, nemanipuluje s léky, se zdravotnickým materiálem.

Dobrovolník svým podpisem stvrzuje, že netrpí žádnou přenosnou chorobou a že jeho zdravotní stav není v rozporu s vykonáváním dobrovolnické služby ve zdravotnickém zařízení.

Dobrovolník si je vědom, že porušení některého z bodů této dohody může být důvodem k jeho uvolnění z programu.

Dobrovolník má právo:

- být řádně vyškolen a vybrán pro činnost, při níž by nejlépe mohl uplatnit své znalosti a zkušenosti ve prospěch klienta a v níž by našel sám dostatečné uspokojení
- na speciální vyškolení s ohledem na místo, na němž bude působit
- obracet se kdykoli s dotazy a problémy na kontaktní osobu a na koordinátora dobrovolníků
- požádat koordinátora dobrovolníků o změnu místa činnosti, pokud mu nebude v odůvodněných případech vyhovovat

datum

podpis dobrovolníka

PŘÍLOHA P III:

DOBROVOLNICKÉ CENTRUM
Spektum preventivních programů pro děti a mládež, o.s.
Husovo nám. 229, 767 01, Kroměříž
tel.: 573 333 333
e-mail: spektrum.krdvolny.cz, www.spektrum-km.cz

OSVĚDČENÍ

o účasti v dobrovolnickém programu
„Dobrovolníci v nemocnici“

Potvrzujeme tímto, že
Jméno a příjmení: **Kateřina Zapletalová**
r.č. : 845825/4398
se účastnil(a) od 21. 11. 2005 do 8. 2. 2006 programu Dobrovolníci v nemocnici
v rozsahu 60,2 hodin.

Ve svém volném čase se věnoval(a) hospitalizovaným na ortopedickém oddělení v Kroměříži.

Sárka Grebeňová
Sárka Grebeňová, BPS,
koordinátorka programu

V Kroměříži dne 20. 2. 2006

SPÉKTRUM
prevenivní centrum
pro děti a mládež
Husovo nám. 229/1
767 01 Kroměříž

Crusová
PhDr. Dagmar Crusová
odborný garant projektu